

10. Prostředí a jeho vliv na rozvoj dítěte

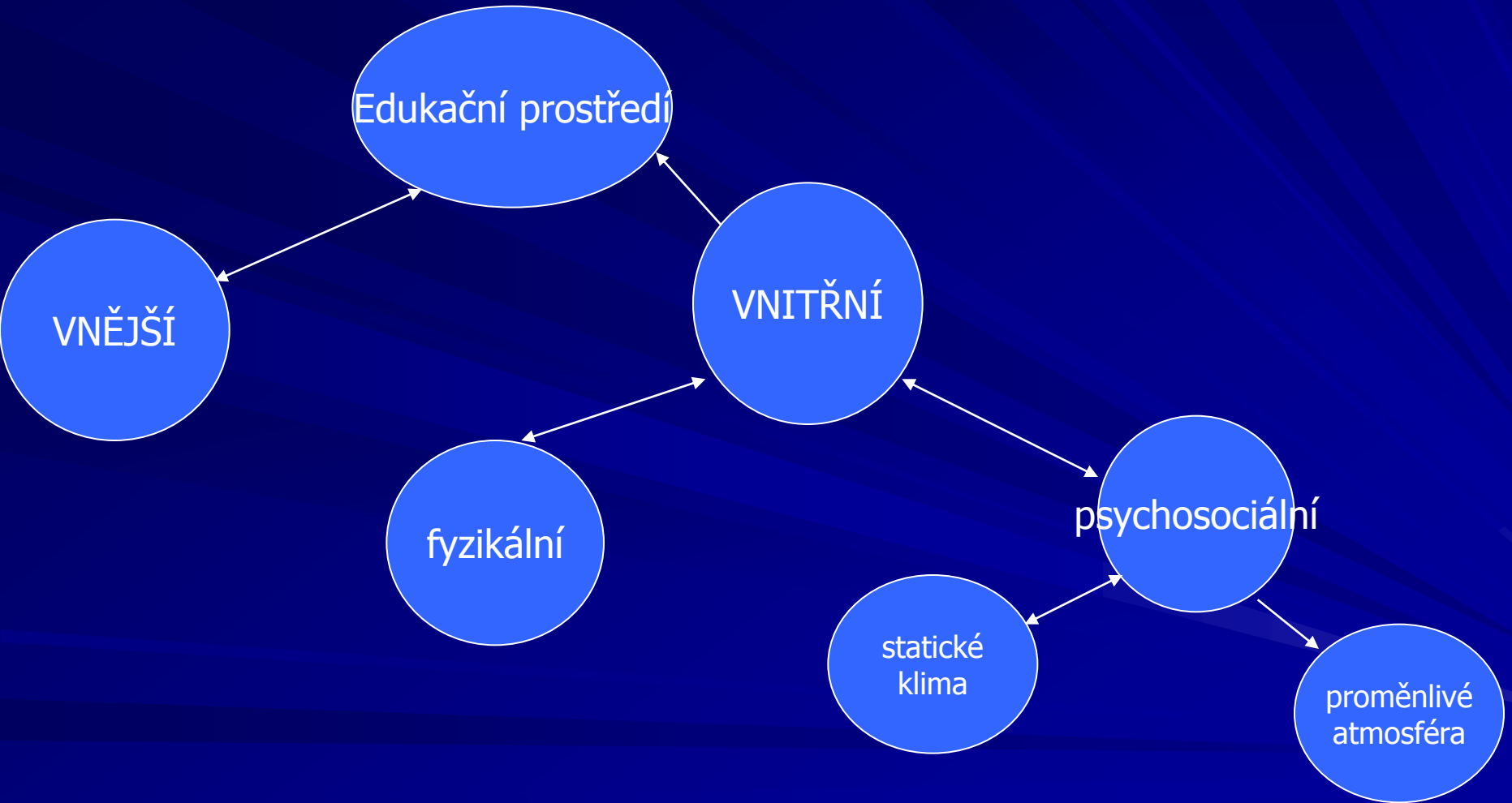
Historie:

J. Á. Komenský *Velká didaktika* (1657)

= návrhy na vytváření optimálního
vzdělávacího prostředí (škola, třída)

- příjemné, světlé, čisté, ozdobené (obrazy,
mapy...)

Typologie prostředí

Druhy prostředí

- typické subjekty

- Rodinné
- Školní
- Skupinové
- Mediální
- Profesní
- Zdravotnické
- Sportovní
- Intimní

PODMÍNKY VZDĚLÁVÁNÍ

1. Věcné podmínky
2. Životospráva
3. Psychosociální podmínky
4. Organizace
5. Řízení mateřské školy
6. Personální a pedagogické zajištění
7. Spoluúčast rodičů

Psychosociální klima

- Pocity dětí, učitelů...
- = nelze popsat na základě pozorování, ale na základě výpovědí
- = speciální dotazníky

SOUTĚŽIVOST   x   SOUDRŽNOST

„Klima třídy, které učitel navodí, může mít zásadní vliv na motivaci žáků a jejich postoj k učení. Proto jsou učitelovy dovednosti uplatňované při vytváření kladného klimatu třídy velmi důležité.“

Kyriacou, 1996, s. 79

RVP PV

- Děti i dospělí se cítí v prostředí mateřské školy dobře, spokojeně, jistě a bezpečně.
- Nově příchozí dítě má možnost postupně se adaptovat na nové prostředí i situaci.
- Pedagogové respektují potřeby dětí (obecně lidské, vývojové a individuální), reagují na ně a napomáhají v jejich uspokojování (jednají nenásilně, přirozeně a citlivě, navozují situace pohody, klidu, relaxace apod.). Děti nejsou neúměrně zatěžovány, či neurotizovány spěchem a chvatem.

RVP PV

- Všechny děti mají rovnocenné postavení a žádné z nich není zvýhodňováno ani znevýhodňováno. Jakékoliv projevy nerovnosti, podceňování a zesměšňování dětí jsou nepřípustné.
- Volnost a osobní svoboda dětí je dobře vyvážená s nezbytnou mírou omezení, vyplývajících z nutnosti dodržovat v mateřské škole potřebný řád a učit děti pravidlům soužití.
- Dětem se dostává jasných a srozumitelných pokynů. Třída je pro děti kamarádkým společenstvím, v němž jsou zpravidla rády.

RVP PV

- Pedagogický styl, resp. způsob, jakým jsou děti vedeny, je podporující, sympatizující, projevuje se přímou, vstřícnou, empatickou a naslouchající komunikací pedagoga s dětmi. Je vyloučeno manipulování s dítětem, zbytečné organizování dětí z obavy o časové prostoje, podporování nezdravé soutěživosti dětí. Jakákoli komunikace s dítětem, kterou dítě pociťuje jako násilí, je nepřijatelná.
- Je uplatňován pedagogický styl s nabídkou, který počítá s aktivní spoluúčastí a samostatným rozhodováním dítěte. Vzdělávací nabídka odpovídá mentalitě předškolního dítěte a potřebám jeho života (je dítěti tematicky blízká, jemu pochopitelná, přiměřeně náročná, dítěti užitečná a prakticky využitelná.)
- Pedagog se vyhýbá negativním slovním komentářům a podporuje děti v samostatných pokusech, je uznalý, dostatečně oceňuje a vyhodnocuje konkrétní projevy a výkony dítěte a přiměřeně na ně reaguje pozitivním oceněním, vyvaruje se paušálních pochval stejně jako odsudků.

RVP PV

- Ve vztazích mezi dospělými i mezi dětmi se projevuje vzájemná důvěra, tolerance, ohleduplnost a zdvořilost, solidarita, vzájemná pomoc a podpora. Dospělí se chovají důvěryhodně a spolehlivě (autenticky).
- Pedagog se programově věnuje neformálním vztahům dětí ve třídě a nenásilně je ovlivňuje prosociálním směrem (prevence šikany a jiných sociálně patologických jevů u dětí).

LITERATURA:

- ČÁP, J. *Psychologie výchovy a vyučování*. Praha : Univerzita Karlova, 1997. ISBN 80-7066-534-3
- ČÁP, J., MAREŠ, J. *Psychologie pro učitele*. Praha : Portál, 2001. ISBN 80-7178-463- X
- GARDOŠOVÁ, J., DUJKOVÁ, L. a kol. *Vzdělávací program Začít spolu*. Praha: Portál, 2003. ISBN 80-7178-815-5
- HAVLÍNOVÁ, M. a kol. *Kurikulum podpory zdraví v mateřské škole*. Praha : Portál, 2008.
- JEŘÁBKOVÁ, B., *Mateřská škola jako životní prostor*. Brno: Masarykova univerzita v Brně, 1993, ISBN 80-210-0830-X
- LACINOVÁ, I., HAVLOVÁ, J., ŠPRACHTOVÁ, L., ŠROMOTOVÁ, M. *Co dělají mateřské školy v Norsku pro zdravý vývoj dětí*. Kroměříž : Spirála, 1999. ISBN 80-901873-3-1
- ŠTĚPÁNKOVÁ, L. Podmínky jako základ rozvoje kompetencí u dětí. In SYSLOVÁ, Z. (ed) *Školní vzdělávací programy a evaluace v mateřské škole. 1. aktualizace* [CD ROM]. Praha : Verlag Dashöfer, 2007. ISSN 1802-4130
- PRŮCHA, J. *Moderní pedagogika*. Praha: Portál, 2002. ISBN 80-7178-631-4
- Rámcový program pro předškolní vzdělávání*. Věstník MŠMT, sešit 2, Ročník LXI, únor 2005.